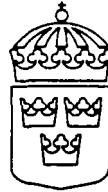

Regeringens proposition

1985/86:137

om ökat ekonomiskt stöd till barnfamiljer

Prop.
1985/86:137

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 6 mars 1986.

På regeringens vägnar

Thage G Peterson

Bengt Lindqvist

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ett antal åtgärder för att förbättra barnfamiljernas ekonomi.

Trots den kraftiga höjningen av det familjeekonomiska stödet som genomfördes den 1 januari 1985 finns det som angavs i 1986 års budgetproposition motiv att ytterligare öka stödet till barnfamiljerna.

I propositionen föreslås att barnbidraget och det förlängda barnbidraget höjs med 1 020 kr. per år och barn, dvs. med 85 kr. per månad, fr.o.m. den 1 januari 1987. Det nya barnbidragsbeloppet blir därmed 5 820 kr. per barn och år. Höjningen av barnbidraget innebär att även flerbarnstillägget ökas.

Vidare föreslås att garantinivån inom föräldraförsäkringen höjs från 48 kr. till 60 kr. per dag från den 1 januari 1987.

Propositionen innehåller också förslag om en teknisk förändring av reglerna för barnbidrag. Förslaget innebär att för barn födda år 1987 eller senare skall barnbidraget betalas ut fr.o.m. månaden efter barnets födelse. Motsvarande skall gälla när rätten till barnbidrag inträder av annat skäl än födelse. Bidraget skall liksom hittills utges t.o.m. det kvartal då barnet fyller 16 år. Om rätten till barnbidrag upphör av annat skäl än att barnet fyller 16 år skall barnbidraget betalas ut t.o.m. den månad rätten upphör. Också byte av bidragsmottagare sker från månaden efter det anledning till bytet uppkom.

Inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde föreslås en ändring av reglerna för studiehjälp så att studiebidrag och extra tillägg utgår under tolv månader per år.

Studiebidraget föreslås i likhet med barnbidraget bli höjt med 1 020 kr. per barn och år.

De sammanlagda kostnaderna för förslagen beräknas till 2 465 milj.kr. per helt år.

Närvarande: statsrådet Thage G Peterson, ordförande, och statsråden Bodström, R. Carlsson, Hellström, Wickbom, Johansson, Lindqvist

Föredragande: statsråden Lindqvist och Bodström

Proposition om ökat ekonomiskt stöd till barnfamiljer

Statsrådet Lindqvist anmäler förslaget till förbättringar av allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag och föräldraförsäkring. Härefter anmäler chefen för utbildningsdepartementet förslaget till förbättring av studiebidragen. Anförandena redovisas i underprotokollen för social- resp. utbildningsdepartementet.

Statsrådet Lindqvist hemställer att regeringen förelägger riksdagen vad han och chefen för utbildningsdepartementet har föreslagit för de åtgärder och de ändamål som de har hemställt om.

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag föredragandena har lagt fram.

Regeringen beslutar att de anföranden och förslag som har upptagits i underprotokollen skall bifogas propositionen som bilagorna 1 och 2.

Socialdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 1986

Föredragande: statsrådet Lindqvist

Anmälan till proposition om ökat ekonomiskt stöd till barnfamiljer

1 Inledning

Regeringens ekonomiska politik har lett till att de kraftiga underskotten i betalningsbalansen och statsbudgeten kunnat avsevärt reduceras. Inflationstakten har gått ned och den tidigare utvecklingen med reallönesänkningar har brutits. Detta är av stor betydelse för barnfamiljernas ekonomi. Att ge föräldrar möjlighet att förvärvsarbeta är ett annat viktigt sätt att förbättra barnfamiljernas ekonomi.

Stödet till barnfamiljerna förbättrades kraftigt genom en omfattande familjepolitisk reform den 1 januari 1985.

Trots detta finns det – som jag anförde i årets budgetproposition – motiv att ytterligare öka stödet till barnfamiljerna.

Barnbidraget är den viktigaste delen av samhällets stöd till barnfamiljerna. Enligt min mening bör även denna gång förbättringarna av familjestödet ske främst i form av ökade barnbidrag.

Genom flerbarnstillägget får familjer med tre eller flera barn på detta sätt automatiskt en extra barnbidragshöjning.

Förutom en barnbidragshöjning bör även vissa ytterligare åtgärder genomföras för att förbättra barnfamiljernas situation.

Jag behandlar därför frågan om en ändring av reglerna för förlängt barnbidrag så att detta stöd utgår under tolv månader per år. Motsvarande fråga tas upp av chefen för utbildningsdepartementet vad gäller studiebidrag och extra tillägg inom studiehjälpen. Syftet är att förbättra situationen för familjer med tonårsbarn.

Vidare tar jag efter samråd med chefen för socialdepartementet upp frågan om höjning av garantinivån inom föräldraförsäkringen.

Slutligen behandlas en teknisk förändring av reglerna för allmänt barnbidrag. Bl.a. gäller det att sådant barnbidrag skall utgå fr.o.m. månaden efter det rätten uppkommit i stället för som f.n. fr.o.m. följande kvartalsskifte. Förslag i bl.a. detta hänseende har lagts fram av riksförsäkringsverket i en skrivelse till regeringen den 19 december 1985.

Följande uppställning visar de förslag som läggs fram och helårskostnaderna för dem i milj.kr.

Höjning av barnbidraget (inkl. det förlängda barnbidraget) med 1 020 kr. per barn och år	1 745
Utökning av förlängt barnbidrag och studiebidrag till tolv månader per år	315
Höjning av studiebidraget med 1 020 kr. per barn och år	255
Avskaffande av kvartalsregeln vid inträde i barnbidragssystemet	45
Höjning av garantinivån i föräldraförsäkringen till 60 kr. per dag	105
	Summa 2 465

Kostnaderna för de förslag till förbättringar av familjestödet som jag här presenterat skall i sin helhet finansieras. Chefen för finansdepartementet kommer senare i dag att föreslå regeringen att i en särskild proposition till riksdagen lägga fram förslag till finansiering. Chefen för finansdepartementet kommer samtidigt att föreslå regeringen att i en särskild proposition lägga fram förslag till förändringar i inkomstskatten för åren 1987 och 1988. Förslagen innebär betydande skattesänkningar i breda inkomstskikt och ökar förutsättningarna för reallöneökningar. Barnfamiljernas situation kommer sålunda att förbättras även genom dessa förslag.

2 Höjning av barnbidraget

Mitt förslag: Det allmänna barnbidraget höjs med 1 020 kr. per år och barn, dvs. med 85 kr. per månad, fr. o. m. den 1 januari 1987. Det nya barnbidragsbeloppet blir därmed 5 820 kr. per barn och år. Höjningen av barnbidraget innebär att även flerbarnstillägget ökas. Det förlängda barnbidraget höjs på motsvarande sätt och skall kunna utgå utan begränsning till läsårets månader.

Skälen för mitt förslag: Den förslagna barnbidragshöjningen är avsedd att ge barnfamiljerna ett rejält tillskott till sin ekonomi. Den höjning jag föreslår innebär en reell förbättring av barnfamiljernas ekonomi.

Barnbidrag och flerbarnstillägg utgår enligt förslaget med följande belopp till familjer med olika antal barn:

Antal barn	Höjning av barnbidraget, kr. per år	Nytt barnbidragsbelopp, kr. per år
1 barn	1 020	5 820
2 barn	2 040	11 640
3 barn	3 570	20 370
4 barn	5 610	32 010
5 barn	7 650	43 650

Kostnaderna för höjningen kan, inräknat effekterna på flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag men oräknat studiehjälpen, beräknas till 1 745 milj.kr. för helt år.

Förlängt barnbidrag är ett stöd i de fall då allmänt barnbidrag på grund av barnets ålder inte längre kan utbetalas till den som är elev i grundskolan. Det utgår enligt gällande regler endast under läsåret (nio månader) och betalas ut terminsvis med belopp som svarar mot 400 kr. i månaden. Administrationen handhas av centrala studiestödsnämnden och skolorna.

I prop. 1985/86:96 om ny administration av förlängt barnbidrag, m.m. har regeringen föreslagit att riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna fr.o.m. den 1 juli 1986 övertar administrationen av det förlängda barnbidraget. Vidare har där föreslagits att bidraget från samma tidpunkt betalas ut månadsvis och samordnas med utbetalningen av bl.a. allmänt barnbidrag och flerbarnstillägg. Någon förändring av den period av kalenderåret för vilken förlängt barnbidrag kan utgå föreslås inte i det sammanhanget.

Som angetts i det föregående bör det förlängda barnbidraget höjas på samma sätt som det allmänna barnbidraget. Förlängt barnbidrag kommer därmed att utgå med 485 kr. per månad. I samband med den familjepolitiska reform som nu föreslås anser jag att förutsättningar finns att dessutom utöka det förlängda barnbidraget så att det kan utgå utan den begränsning till läsåret som nu gäller. Åtgärden bör vara ett naturligt samordnande komplement till den förlängning av tiden för studiebidraget inom studiehjälpen som chefen för utbildningsdepartementet kommer att föreslå. Tillsammans blir dessa åtgärder ett inte oväsentligt led i strävandena att förbättra den ekonomiska situationen för familjer med tonårsbarn.

3 Höjd garantinivå inom föräldraförsäkringen

Mitt förslag: Garantinivån i föräldraförsäkringen höjs från 48 kr. till 60 kr. per dag fr.o.m. den 1 januari 1987.

Skälen för mitt förslag: Föräldraförsäkringen ger alla föräldrar ett ekonomiskt stöd när de är hemma för att vårda barn. Föräldraförsäkringen täcker dels föräldrarnas behov av ledighet och ersättning för att vårda barnet när det är litet och dels rätt till ledighet och ersättning bl.a. vid barns sjukdom. För att ge föräldrar möjlighet till besök i barnets skola eller i barnomsorgen finns dessutom rätt till särskilda kontaktdagar. Jag har uppfattat att det råder bred politisk enighet om att barn och föräldrar behöver få mer tid för varandra och att föräldrarnas möjligheter att förena förvärvsarbete och vård av barn behöver förbättras. Detta kom bl.a. till klart uttryck vid de överläggningar om familjepolitiken jag haft med representanter för riksdagspartierna.

På grundval av prop. 1984/85:209 om förskola för alla barn har riksdagen fattat principbeslut om att alla barn senast år 1991 skall ha rätt till plats i den kommunala barnomsorgen från det barnet är ett och ett halvt år. Därvid

har utgångspunkten varit att kommunerna inte skall minska den barnomsorg som nu finns för barn som är yngre än ett och ett halvt år (SoU 5, rskr. 27).

Föräldraförsäkringen ger föräldrarna stor frihet att själva utforma tillsynen av barnen. Det är därför angeläget att föräldraförsäkringen byggs ut. Målsättningen är att bygga ut föräldraförsäkringen i den takt samhällsekonomin medger så att den täcker ett och ett halvt år. Utbyggnaden bör omfatta såväl tid med ersättning enligt inkomstbortfallsprincipen som tid med ersättning enligt garantinivån.

En utbyggnad av föräldraförsäkringen är emellertid mycket resurskrävande. Jag föreslår i detta sammanhang en höjning av garantinivån från 48 kr. till 60 kr. per dag.

Föräldraförsäkringen är utformad på ett flexibelt sätt. Den kan användas för att ge föräldrarna möjlighet att ta ledigt på heltid, halvtid eller kvartstid. Också garantimånaderna kan användas på olika sätt. De kan användas för att göra det möjligt för föräldrarna att ta ut hel, halv eller kvarts ledighet. Reglerna om föräldrapenning ger också möjlighet att ta ut hel ersättning med föräldrapenning motsvarande garantinivån vid kvarts ledighet.

Denna flexibilitet i försäkringen innebär att garantimånaderna kan vara av stort värde även för heltidsarbetande föräldrar. Genom att ta ut hel föräldrapenning med ersättning motsvarande garantinivån kan de få hela eller delar av inkomstbortfallet vid en arbetstidsförkortning med två timmar ersatt med hjälp av garantibeloppet.

En höjning av garantinivån från 48 kr. till 60 kr. per dag ökar förvärvsarbete föräldrars möjlighet att utnyttja garantimånaderna samtidigt som stödet förbättras för de föräldrar som inte har någon förvärvsinkomst eller vars inkomst är låg.

Kostnaderna för förslaget kan beräknas till ca 105 milj.kr. över statsbudgeten och för den allmänna försäkringen när det nått full effekt. Kostnader på utgiftsanslaget uppgår till 15 % härav, dvs. ca 16 milj.kr.

4 Ändrade regler för utbetalning av allmänt barnbidrag

Mitt förslag: För barn födda år 1987 eller senare skall barnbidrag betalas ut fr.o.m. månaden efter barnets födelse. Motsvarande skall gälla när rätten till barnbidrag annars inträder. Barnbidrag skall som hittills utgå t.o.m. det kvartal då barnet fyller 16 år. Om rätten till barnbidrag upphör av annat skäl än att barnet fyller 16 år skall barnbidraget betalas ut t.o.m. den månad rätten upphör. Också byte av bidragsmottagare sker fr.o.m. månaden efter det anledning till bytet uppkom.

Riksförsäkringsverkets förslag: Överensstämmer med mitt förslag utom vad avser att verket föreslår att barnbidrag skall betalas ut t.o.m. den månad då barnet fyller 16 år.

Skälen för mitt förslag: Allmänt barnbidrag betalas f.n. ut månadsvis fr.o.m. kvartalet efter barnets födelse eller efter det att rätten annars inträ-

der t.o.m. kvartalet då barnet fyller 16 år eller rätten upphör av annat skäl.

Den nuvarande ordningen, med månadsvis utbetalning av barnbidraget men i övrigt bibehållet kvartalstänkande, är inkonsekvent, medför problem och framstår från föräldrarnas synpunkt som svårförståelig.

En mycket liten skillnad i födelsetid mellan två barn kan innebära att barnbidraget för det ena barnet börjar utgå tre månader tidigare än för det andra barnet. Att denna skillnad utjämnas när barnen fyller 16 år är inte tillräckligt eftersom man i allmänhet har stora utgifter i samband med att ett barn föds. Föräldrarna har då också i regel lägre inkomster än vid den tidpunkt då bidraget upphör. Enligt min mening får man ett mer logiskt och ändamålsenligt bidragssystem genom att låta barnbidraget betalas ut redan månaden efter det att förutsättningarna för barnbidrag är uppfyllda.

Att barnbidrag räknas per kvartal skapar också problem i de fall då rätten till barnbidrag eller rätten att uppbära sådant bidrag upphör av annat skäl än att barnet fyller 16 år.

Om ett barn har avlidit kan det vara uppslitande för föräldrarna att få barnbidrag i upp till två månader efter dödsfallet.

Vid flyttning utomlands är det förknippat med praktiska problem att betala ut bidraget för eventuella återstående månader under ett kvartal, bl.a. genom att postanvisningar inte får göras till utlandet. Man kan också ifrågasätta om barnbidrag skall utgå för tid som barnet inte längre vistas i Sverige.

Vid byte av bidragmottagare kan försäkringskassa, i de fall föräldrarna är överens, flytta barnbidraget enligt föräldrarnas önskemål vid första möjliga tidpunkt. I andra fall kan däremot ändring inte ske förrän fr.o.m. följande kvartal. Detta gäller t.ex. vid vårdnadsöverflyttningar där föräldrarna inte är överens eller där rätten till flerbarnstillägg påverkas.

Jag anser att en övergång från kvartals- till månadsstänkande i sådana sammanhang jag beskrivit innebär att barnbidragssystemet blir rättvisare och bättre stämmer överens med de faktiska behoven av barnbidrag.

Jag har också övervägt att föreslå ändrade regler i samband med att barnen fyller 16 år. Också här kan det synas lämpligt att utgå från månad och inte från kvartal. Särskilda skäl finns emellertid att behålla nuvarande regler på denna punkt.

Enligt nuvarande regler avlöses det allmänna barnbidraget, i de fall barnet studerar, av förlängt barnbidrag eller studiebidrag vilka utgår med samma belopp som barnbidraget för månad räknat. Reglerna för allmänt barnbidrag kunde i och för sig ändras så att bidraget betalas ut t.o.m. den månad barnet fyller 16 år, samtidigt som reglerna för förlängt barnbidrag och studiebidrag ändras i konsekvens härmed, dvs. så att dessa stöd avlöser barnbidraget från samma tidpunkt.

En sådan regeländring skulle emellertid innebära en försämring för barn som inte fortsätter att studera i gymnasieskolan. Dessa skulle i samband med att de fyller 16 år kunna förlora upp till två månaders barnbidrag. Det är att märka att de barn som passerar 16-årsgränsen under de närmaste 16 åren vid födelsen fått barnbidrag enligt nuvarande regler, dvs. med kvartalet som utgångspunkt för utbetalningen. Jag anser mot denna bakgrund att de nuvarande reglerna för barnbidragets upphörande vid 16 års ålder bör bibehållas.

Detta innebär dock i sin tur att vissa av de barn som föds år 1987 eller

senare kommer att få en eller två månaders barnbidrag mer fram till dess bidraget upphör jämfört med barn som är födda före år 1987. Nackdelarna härav från rättvisesynpunkt kan dock sägas i regel inte slå igenom förrän år 2003.

Kostnaderna för omläggningen kan beräknas till ca 45 milj.kr. vid en barnbidragsnivå på 5 820 kr. per barn och år.

5 Lagreglering

Höjningen av det allmänna barnbidraget föranleder ändring av beloppsangivelsen i 1 § lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag.

Det allmänna barnbidraget jämte flerbarnstillägget betalas sedan år 1985 ut månadsvis i stället för som tidigare kvartalsvis (jfr prop. 1984/85:39, SoU 6, rskr. 66). Emellertid finns alltså en del av det s.k. kvartalstänkandet kvar enligt barnbidragslagen. Barnbidraget utgår nämligen enligt nuvarande regler fr.o.m. kvartalet efter det, under vilket barnet fötts eller annars rätten till bidraget uppkommit. Det utgår t.o.m. det kvartal, under vilket barnet fyller 16 år (2 §). Avlider ett barn för vilket barnbidrag utgår eller inträffar annars något som gör att bidrag inte längre skall utgå, dras bidraget in fr.o.m. kvartalet efter det då dödsfallet inträffade eller förändringen ägde rum (3 §). Också vissa andra bestämmelser med anknytning till kvartal finns f.n. (2 b, 6 och 7 §§).

Som framgått av vad jag anför i det föregående (avsnitt 4) bedömer jag det möjligt och lämpligt att i anslutning till den nu föreslagna familjepolitiska reformen göra sådana ändringar i barnbidragslagen att anknytningarna till kvartal slopas i väsentliga avseenden och ersätts med motsvarande anknytning till månad. Alltså bör barnbidraget utgå fr.o.m. månaden efter den då barnet fötts eller annars bidragsrätt uppkommit. I fall som anges i lagens 3 § bör barnbidraget dras in fr.o.m. månaden efter det dödsfallet inträffade eller förändringen i fråga inträffade. Det nu sagda ger upphov till ändringar i 2 och 3 §§ barnbidragslagen. Också fall då barnbidraget fortsätter att utgå men förändring sker i fråga om bidragsmottagare skall omfattas av den nya månadsanknytningen. Detta bör klargöras genom tillägg av ett nytt stycke i 3 §. Därvid får dock undantag göras för de fall av institutionsvård, då enligt 7 § vård- och kostnadsansvaret vid ingången av visst kvartal bestämmer rätten att uppbära på kvartalet belöpande barnbidrag. I det sistnämnda avseendet är jag inte f.n. beredd att ta ställning för att upphäva kvartalsregleringen. Jag vill erinra om att förslag har lagts fram i prop. 1985/86:96 om att upphäva barnbidragslagens 6 §, som inrymmer en regel med motsvarande kvartalsanknytning som 7 §.

Beträffande flerbarnstillägg skall enligt gällande 2 a § sista stycket barnbidragslagen tillämpas vad som i lagen sägs om allmänt barnbidrag. Detta innebär att den nya månadsanknytningen enligt 2 och 3 §§ slår igenom också för flerbarnstillägg. Kvartalsregeln i 2 b § om vem som skall räknas som barn enligt den paragrafens första stycke kvarstår dock. Likaså får den förut nämnda kvartalsregeln i 7 § återverkan också på flerbarnstillägg. I 2 a § första stycket finns nämligen föreskrift om att barn som avses i bl.a. 7 § inte

skall beaktas för flerbarnstillägg.

I prop. 1985/86:96 om ny administration av förlängt barnbidrag, m.m. föreslås en ny lag om förlängt barnbidrag som på olika sätt anpassats till de bestämmelser som gäller för allmänt barnbidrag. Höjningen av beloppet för förlängt barnbidrag enligt vad som förordats i det föregående (avsnitt 2) motiverar en ändring av beloppsangivelsen i 1 § i det lagförslaget. Förlängt barnbidrag avses kunna utgå under kalenderårets alla månader till elev som inte slutfört eller avbrutit sina grundskolestudier eller motsvarande utbildning. Med hänsyn härtill fordras en ändring i lagförslagets 3 §, som enligt nuvarande lydelse begränsar utgivandet av förlängt barnbidrag till läsåret (nio månader). Slutförs eller avbryts den ifrågavarande utbildningen skall bidrag lämnas t.o.m. den månad studierna slutar. De närmare föreskrifter som kan behövas i sistnämnda avseende bör kunna meddelas med stöd av det bemyndigande som framgår av 8 § i förslaget till ny lag om förlängt barnbidrag.

Frågan om att sammanföra bestämmelserna om allmänt barnbidrag och förlängt barnbidrag i en gemensam lag får övervägas på nytt i ett senare sammanhang.

Vad som föreslagits beträffande föräldraförsäkringen innebär ändringar i 4 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL). Höjningen av garantinivån för föräldrapenning från 48 till 60 kr. återspeglas i kapitlets 6 och 7 §§.

Ändringarna beträffande såväl barnbidragslagstiftningen som föräldraförsäkringsreglerna avses träda i kraft den 1 januari 1987.

Inom socialdepartementet upprättade förslag till lagändringar bör fogas till protokollet i detta ärende som bilaga 1.1-1.3. Utformningen av förslag till ändring i AFL har skett i samråd med chefen för socialdepartementet.

6 Anslagskonsekvenser

Jag har inledningsvis redogjort för de totala årskostnaderna för de redovisade förslagen. För nästa budgetår medför höjningen av barnbidraget ett ökat anslagsbehov med 875 milj.kr.

Förbättringarna av det förlängda barnbidraget ökar kostnaderna med 10 milj.kr. under nästa budgetår. De ökade kostnaderna på grund av de ändrade reglerna för inträde i barnbidragssystemet kan för budgetåret beräknas till 20 milj.kr.

De sammantagna konsekvenserna av förslagen innebär således en kostnadsökning under förslagsanslaget C 1. Allmänna barnbidrag för budgetåret 1986/87 med 905 milj.kr.

För anslaget C 3. Bidrag till föräldraförsäkringen innebär höjningen av garantinivån ett ökat anslagsbehov för budgetåret 1986/87 med ca 10 milj.kr.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att anta inom socialdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag,

2. lag om ändring i lagen (1986:000) om förlängt barnbidrag,

3. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

dels att utöver vad som föreslagits i prop. 1985/86:100, bil. 7, och i prop. 1985/86:96 under femte huvudtiteln

4. till *Allmänna barnbidrag* för budgetåret 1986/87 anvisa ett med 905 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag,

5. till *Bidrag till föräldraförsäkringen* för budgetåret 1986/87 anvisa ett med 10 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag.

1. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag

Häriigenom föreskrivs att 1, 2 och 3 §§ lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

För barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, skall av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran utgå allmänt barnbidrag med 4 800 kronor om året i enlighet med vad nedan närmare stadgas.

Allmänt barnbidrag skall utgå jämväl för här i riket bosatta barn, som icke är svensk medborgare, såframt barnet fostras av någon som är bosatt och mantalsskriven i riket eller ock barnet eller endera av dess föräldrar sedan minst sex månader vistas i riket.

Ett barn som lämnar Sverige skall fortfarande anses vara bosatt här, om utlandsvistelsen är avsedd att vara längst ett år. Medföljande barn till den som av en statlig arbetsgivare sänds till ett annat land för arbete för arbetsgivarens räkning, skall under utsändningstiden anses bosatta i Sverige. Medföljande barn till en svensk missionär eller präst, som i annat fall är anställd i utlandet, skall fortfarande anses bosatta här, om utlandsvistelsen är avsedd att vara längst tre år.

Allmänt barnbidrag utgår från och med *kvartalet efter det, varunder* barnet fötts eller rätt till sådant bidrag *eljest* uppkommit, till och med det kvartal, *varunder* barnet fyller *sexton* år.

Avlider barn, för vilket allmänt barnbidrag utgår, eller inträffar *eljest* omständighet, på grund varav sådant bidrag *icke* längre *må* utgå för barnet, skall bidraget *indragas* från och med *kvartalet efter det, varunder* dödsfallet inträffade eller förändringen ägde rum.

*Föreslagen lydelse*1 §²

För barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, skall av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran utgå allmänt barnbidrag med 5 820 kronor om året i enlighet med vad nedan närmare stadgas.

2 §

Allmänt barnbidrag utgår från och med *månaden efter den, då* barnet fötts eller rätt till sådant bidrag *annars* uppkommit, till och med det kvartal, *under vilket* barnet fyller *16* år.

3 §

Avlider barn, för vilket allmänt barnbidrag utgår, eller inträffar *annars före utgången av det kvartal då* barnet fyller *16* år omständighet, på grund varav sådant bidrag *inte* längre *skall* utgå för barnet, skall bidraget *dras in* från och med *månaden efter den då* dödsfallet inträffade eller förändringen ägde rum.

¹ Lagen omtryckt 1973:449.

² Senaste lydelse 1984:1100.

Utgår allmänt barnbidrag och sker ändring i förhållande som är avgörande för rätten att uppbära bidraget skall, med undantag för fall som avses i 7 §, ändringen ha verkan från och med månaden efter den då ändringen ägde rum.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

2. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1986:000) om förlängt barnbidrag

Härigenom föreskrivs att 1 och 3 §§ lagen (1986:000) om förlängt barnbidrag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En elev i grundskolan har rätt till förlängt barnbidrag av allmänna medel med 400 kronor i månaden från och med kvartalet efter det under vilket eleven fyllt 16 år. Detsamma gäller elever som deltar i motsvarande utbildning i sameskolan, en riksinternatskola eller en sådan fristående skola som avses i 9 kap. 1 eller 2 § skollagen (1985:1100).

Förlängt barnbidrag lämnas under läsåret. Läsåret skall anses omfatta månaderna september – maj. Om eleven slutar skolan under läsåret lämnas bidraget till och med den månad eleven avbryter studierna.

*Föreslagen lydelse*1 §¹

En elev i grundskolan har rätt till förlängt barnbidrag av allmänna medel med 485 kronor i månaden från och med kvartalet efter det under vilket eleven fyllt 16 år. Detsamma gäller elever som deltar i motsvarande utbildning i sameskolan, en riksinternatskola eller en sådan fristående skola som avses i 9 kap. 1 eller 2 § skollagen (1985:1100).

3 §²

Förlängt barnbidrag lämnas till och med den månad eleven slutför utbildningen eller avbryter studierna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

¹ Lydelse enligt prop. 1985/86:96.

² Lydelse enligt prop. 1985/86:96.

3. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Häri genom föreskrivs att 4 kap. 6 och 7 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 kap.

6 §²

Hel föräldrapenning utgör lägst 48 kronor om dagen (garantinivå).

Föräldrapenning för de första 180 dagarna utges med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning enligt 3 kap. om föräldern under minst 240 dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför har varit försäkrad för en sjukpenning över garantinivån.

Utöver vad som anges i andra stycket utges föräldrapenning för varje barn för 90 dagar med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning och 90 dagar med belopp enligt garantinivån.

Föräldrapenning vid flerbarnsbörd enligt 3 § andra stycket beräknas enligt tredje stycket.

Utan hinder av vad som föreskrivs i andra – fjärde styckena skall, om föräldrarnas sjukpenninggrundande inkomst har sänkts enligt 3 kap. 5 § tredje stycket 5, föräldrapenningen till dess barnet fyller två år beräknas lägst på grundval av den sjukpenninggrundande inkomst som gällde innan sänkningen skedde eller den högre inkomst som löneutvecklingen inom yrkesområdet därefter föranleder, om föräldern avstår från förvärvsarbete för vård av barn. Är kvinnan gravid på nytt vid utgången av denna tid och beräknas barnets födelse ske inom sex månader eller föds barnet inom nämnda tid, skall hennes föräldrapenning även fortsättningsvis beräknas på motsvarande sätt.

7 §³

Hel föräldrapenning för dag utges med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning när föräldern inte förvärvsarbetar. Halv eller fjärdedels föräldrapenning med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning utges när föräldern förvärvsarbetar högst hälften respektive tre fjärdedelar av normal arbetstid.

Vid tillämpning av första stycket skall som förvärvsarbete inte betraktas vård av barn, som har tagits emot för stadigvarande vård och fostran i föräldrarnas hem. Vårdar föräldern ett sådant barn och betalas ersättning för vården, skall vid beräkningen av föräldrapenning bort-

Vid tillämpning av första stycket skall som förvärvsarbete inte betraktas vård av barn, som har tagits emot för stadigvarande vård och fostran i föräldrarnas hem. Vårdar föräldern ett sådant barn och betalas ersättning för vården, skall vid beräkningen av föräldrapenning bort-

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 1985:87.

³ Senaste lydelse 1985:87.

Nuvarande lydelse

ses från den del av den sjukpenninggrundande inkomsten som grundas på ersättningen för vården. Hel föräldrapenning skall dock alltid utgöra lägst 48 kronor om dagen.

Föreslagen lydelse

ses från den del av den sjukpenninggrundande inkomsten som grundas på ersättningen för vården. Hel föräldrapenning skall dock alltid utgöra lägst 60 kronor om dagen.

Prop. 1985/86:137

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Utbildningsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 1986

Föredragande: statsrådet Bodström

Anmälan till proposition om ökat ekonomiskt stöd till barnfamiljer

Inledning

Statsrådet Lindqvist har nyss lagt fram förslag om förbättringar av stödet till barnfamiljerna inom ramen för familjepolitiken.

Bl.a. föreslår han en höjning av det allmänna barnbidraget. I linje med detta föreslår jag motsvarande höjning av studiebidraget inom studiehjälpen. Jag föreslår vidare att studiebidraget och det extra tillägget inom studiehjälpen skall utgå för tolv månader under ett år och inte som nu för högst nio studiemånader.

E. Studiestöd m.m.

E 3. Studiehjälp m.m.

Under denna rubrik har för budgetåret 1986/87 i 1986 års budgetproposition (prop. 1985/86:100, bil. 10) föreslagits ett förslagsanslag av 1 576 milj.kr. som bl.a. skall täcka kostnaderna för studiebidrag och extra tillägg. Studiebidraget är samordnat med det allmänna barnbidraget. Studiebidraget utgår således med 400 kr. per månad till studerande i gymnasial utbildning som har fyllt 16 men inte 20 år. Det extra tillägget utgår efter särskild prövning gentemot elevens och hans föräldrars ekonomiska förhållanden till samma studerandegrupp med f.n. 200, 400 eller 600 kr. per månad.

Statsrådet Lindqvist har nyss föreslagit att barnbidraget skall höjas med 1 020 kr. om året den 1 januari 1987. Jag föreslår att studiebidraget inom studiehjälpen höjs i motsvarande mån, dvs. med 85 kr. per månad. Studiebidraget bör således utgå med 485 kr. per månad fr.o.m. den 1 januari 1987.

Studiebidraget samt övriga former av studiehjälp utgår vid heltidsstudier för sådan del av ett läsår under vilket den studerande bedriver studier. Läsåret anses omfatta det antal dagar som regeringen, eller den myndighet regeringen utser, bestämmer. Regeringen eller den myndighet regeringen utser kan också bestämma under vilket kalenderhalvår dessa dagar skall anses infalla.

Studiehjälpen är ett studiestöd som har till syfte att hjälpa till att täcka familjens kostnader för ungdomar som bedriver gymnasiala studier och inte

kan bidra till sin försörjning genom arbete. Stödet skall härigenom stimulera till studier och främja en jämnare social rekrytering till utbildning efter grundskolan.

Förmånerna inom studiehjälpen har varit helt knutna till studiesituationen och således endast utgått under faktisk studietid.

Jag förordar nu att studiebidraget och det extra tillägget inom studiehjälpen skall kunna utgå under alla årets tolv månader. Denna förändring innebär att bidragen höjs med omkring 30 % räknat på ett år. En så betydande förbättring av studiehjälpen bör verksamt bidra till att den väsentligt effektivare når sina syften.

För huvuddelen av studerandegruppen innebär förslaget inga avgränsningsproblem. Barnbidraget eller det förlängda barnbidraget utgår till dess eleven fyller 16 år eller så länge han går kvar i grundskolan. Om eleven därefter fortsätter i gymnasial utbildning utgår, för dem som har fyllt 16 år, studiebidrag under sommarmånaderna före studiernas början. Mellanliggande somrar utgör heller inget problem. Däremot är det nödvändigt att närmare reglera rätten till studiebidrag och extra tillägg i samband med studieavbrott eller när studierna i en utbildning avslutas. En elev kan exempelvis avsluta en tvåårig gymnasial utbildning i juni och inte med säkerhet veta om han skall fortsätta sin utbildning i t.ex. en yrkesinriktad gymnasiekurs till hösten eller börja arbeta. Frågan kan då uppstå om för vilken tid studiebidraget skall utgå.

Jag förordar att huvudregeln blir att studiebidraget liksom det extra tillägget skall utgå för hela det kalenderhalvår under vilket den studerande bedriver studier som berättigar till studiehjälp. Närmare föreskrifter om hur denna huvudregel skall tillämpas i de enskilda fallen kommer emellertid att behövas. Jag föreslår att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen utser att i detta avseende utforma de närmare föreskrifter som kan bli nödvändiga.

Vad jag här förordat föranleder ändringar i 3 kap. 5 och 6 §§ studiestödslagen (1973:349). Ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 1987.

Ett inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lagändring bör fogas till protokollet i detta ärende som bilaga 2.1.

Jag beräknar helårskostnaderna för förlängningen av den tid för vilken studiebidrag och extra tillägg kan utgå till ca 305 milj.kr. Motsvarande kostnader för höjningen av studiebidraget beräknar jag till 255 milj.kr. De ökade kostnaderna under anslaget till studiehjälp m.m. uppgår således till sammanlagt 560 milj.kr. för ett helt budgetår. Eftersom jag föreslår att de nya bestämmelserna skall träda i kraft den 1 januari 1987 blir kostnaderna för budgetåret 1986/87 ca 230 milj.kr.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att anta ett inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349),

dels att till *studiehjälp m.m.* för budgetåret 1986/87, utöver vad som har föreslagits i prop. 1985/86:100, bil. 10. under åttonde huvudtiteln anvisa ett med 230 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag.

Förslag till

Lag om ändring i studiestödslagen (1973:349)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 och 6 §§ studiestödslagen (1973:349)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Studiehjälp utgår för sådan del av läsår under vilken den studerande bedriver studier.

Studiehjälp utgår även för tid under vilken den studerande är sjuk enligt vad som anges i 15–19 §§, om inte annat följer av bestämmelser som regeringen meddelar.

Vid tillämpning av första stycket och bestämmelse som avses i andra stycket beaktas endast hela, sammanhängande tidsperioder under ett kalenderhalvår om 15 dagar för heltidsstuderande och 30 dagar för deltidstuderande om inte annat följer av föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Vid tillämpning av bestämmelse i detta kapitel skall läsår anses omfatta det antal dagar som bestämmes av regeringen eller myndighet som regeringen utser. Detta antal dagar skall därvid anses infalla under det eller de kalenderhalvår som bestämmes av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

Studiebidrag utgår med 400 kronor i månaden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Föreslagen lydelse

3 kap.
5 §²

Studiehjälp utgår för sådan del av läsår under vilken den studerande bedriver studier. *Vidare kan studiehjälp i form av studiebidrag och extra tillägg utgå för annan tid än läsår enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.*

6 §³

Studiebidrag utgår med 485 kronor i månaden.

¹ Lagen omtryckt 1981:579.

² Senaste lydelse 1984:313.

³ Senaste lydelse 1984:564.

